

Ekonomisk tillväxt och lycka

En nyanserad syn på ekonomins roll för individens livstillfredsställelse

Bladh Linnea & Sörenson Leona

Abstract:

This thesis investigates the relationship between economic growth and self-reported happiness in 45 European countries during the periods of 2011 and 2014-2022. In addition to economic growth, the effects of factors such as unemployment, health, and equality are also analyzed. Data has been collected from the World Bank and Our World in Data. To analyze these relationships, a fixed effects regression analysis and clustering are used, supplemented by tests for multicollinearity and scatter plots. The results of the study indicate that economic growth has no significant effect on happiness when our control variables are included in the analysis. Furthermore, there is no strong multicollinearity among the independent variables. However, when examining the relationship between economic growth and happiness alone, a weak positive correlation is observed. The conclusion drawn from the results is that economic growth has a lesser impact on happiness in countries with high GDP per capita. Conversely, economic growth has a stronger effect on the level of happiness in countries with lower GDP per capita. This suggests that economic growth may be more crucial for improving happiness in less economically developed countries, while other factors may play a more significant role in more developed economies.

Kandidatuppsats Nationalekonomi, 15 hp

Vårtermin 2024

Handledare: Eva Ranehill

Institutionen för nationalekonomi med statistik

Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

Sammanfattning

I denna uppsats undersöks sambandet mellan ekonomisk tillväxt och självrapporterad lycka i 45 europeiska länder under perioden 2011 samt 2014-2022. Utöver ekonomisk tillväxt analyseras även effekterna av faktorer såsom arbetslöshet, hälsa och jämlikhet. Data har insamlats från World Bank och Our World in Data. För att analysera dessa samband används en regressionsanalys med fixa effekter, klustring på länder, kompletterande tester för multikollinearitet samt punktdiagram för att visualisera våra resultat. Resultaten av studien visar att ekonomisk tillväxt inte har någon signifikant effekt på lycka i analysen med våra kontrollvariabler. Det föreligger inte heller någon stark multikollinearitet mellan de oberoende variablerna. När sambandet mellan enbart ekonomisk tillväxt och lycka testas, observeras dock en svag positiv korrelation. Slutsatsen från resultaten är att ekonomisk tillväxt har en mindre påverkan på lycka i länder med hög BNP per capita. Ekonomisk tillväxt har en starkare effekt på lyckonivån i länder med lägre BNP per capita. Detta indikerar att ekonomisk tillväxt kan vara viktigare för förbättrad lycka i mindre ekonomiskt utvecklade länder, medan andra faktorer kan spela en större roll i mer utvecklade ekonomier.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte	5
1.3 Avgränsning	5
2. Teori	6
2.1 Easterlinparadoxen	6
2.2 Relativ status	7
2.3 Leder högre ekonomisk tillväxt till högre lycka?	8
3. Litteratur	10
3.1 Lycka	10
3.1.1 Lyckans betydelse	10
3.1.2 Lycka jämfört med livstillfredsställelse	11
3.1.3 Lyckoskillnader mellan nationer	11
3.2 Andra faktorer som påverkar lycka	11
3.2.1 Betydelsen av arbete	11
3.2.2 Betydelsen av hälsa	12
3.2.3 Betydelse av jämlikhet	13
4. Metod	14
4.1 Omvänd kausalitet	14
4.2 Fixa effekter	14
4.3 Standardfel klustrade på länder	15
4.4 Regressioner	15
4.5 Kompletterande tester	16
5. Data	16
5.1 Beroende variabel	17
5.2 Oberoende variabler	18
5.3 Mätfel	19
6. Resultat	20
6.1 Regressioner	20
6.2. Test för multikollinearitet	23
6.3 Effekten av ekonomisk tillväxt för lycka	23
7. Slutsats	24
8. Källförteckning	27
Appendix	30

1. Inledning

I denna första del av studien presenteras en inledande överblick av ämnet vi valt att undersöka. Inledningen ger en bakgrund till vår analys samt tar upp dess syfte, relevans och betydelse. Till följd av det introduceras frågeställningen som ligger till grund för vår studie samt vilka avgränsningar som styrkt och format vår undersökning.

1.1 Bakgrund

År efter år har Finland konsekvent toppat listan som världens lyckligaste land enligt de årliga undersökningarna som utförs av World happiness report (2024). Denna ranking som omfattar alla världens länder tas ut och i toppen har Finland legat nu i ungefär 6 års tid. Men vad är det egentligen som gör vissa länder lyckligare än andra? Det är en fråga som leder oss in i en diskussion om de samhälleliga, ekonomiska och politiska faktorer som spelar roll för lyckan i olika länder. Det finns andra länder som hamnar längre ner i rankingen som till exempel Afghanistan, Bulgarien och flera afrikanska länder. Vad är det som gör att dessa länder har en olyckligare befolkning? Det kan bero på flera olika betydelsefulla faktorer för hur människor i ett land mår, har möjlighet att leva och känna livstillfredsställelse. Att förstå orsaken bakom lycka och livstillfredsställelse i olika länder är ett mycket komplext ämne som det krävs mer utvecklad forskning inom. Det är viktigt att kunna förstå sig på ett lands struktur och uppbyggnad och hur det i sin tur påverkar befolkningens livskvalitet och upplevda lycka. Vi måste också förstå orsaken bakom för att kunna påverka individens lycka.

Ekonomisk tillväxt är en betydande faktor för länders levnadsstandard eftersom det innebär högre inkomster för landet (Regeringen, 2014). Då länders ekonomiska tillväxt påverkar levnadskvaliteten kan det i sin tur även ha en inverkan på individens förutsättningar till att känna lycka och livstillfredsställelse. Om ekonomisk tillväxt i ett land har positiva effekter för lyckan hos befolkningen, varför är vi då inte lyckligare idag än vad vi var för femtio år sedan? Vi anser att ekonomisk tillväxt är intressant och kan vara en potentiellt stor betydande faktor till individens lycka. Ekonomisk tillväxt i termer av BNP per capita är därför den huvudsakliga faktorn som kommer att undersökas för att se om det har någon koppling till individens lycka i olika länder.

Vi vill bidra till lyckoforskningen eftersom det är ett intressant och komplext ämne, men även på grund av hur viktig den är för att människor ska bli så lyckliga som det går. Detta på grund

av att lycka har många positiva effekter på människors mående och liv som helhet. Eftersom vi kommer undersöka sambandet mellan ekonomisk tillväxt och lycka för de europeiska länderna så anser vi att vår undersökning är särskilt intressant för politik och riktlinjer som gäller för Europa och därmed mest centralt för beslutsfattande inom EU. Beslutsfattande inom EU kan genom mer lyckoforskning skapa riktlinjer och strategier för att befolkningen i Europa ska bli lyckligare. Detta kan i sin tur bidra till en mer fredlig, sammanhållen och solidarisk kontinent. Vad denna undersökningen också gör är att den tar med andra centrala faktorer som påverkar lyckan, dessa är hälsa, arbetslöshet och jämlikhet. Hälsa och arbetslöshet har den tidigare lyckoforskningen kontrollerat för, men sambandet mellan jämlikhet och lycka är inte lika undersökt. Därför har vi valt att kontrollera för just jämlikhet i vår analys då vi anser det som en betydelsefull faktor till ett lands struktur och som därmed formar en individens livstillfredsställelse.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka på vilket sätt individens lycka i 45 olika europeiska länder påverkas av den ekonomiska tillväxten i landet. Studien tar även hänsyn till andra väsentliga faktorer som påverkar lyckonivån för individer såsom arbetslöshet, hälsa och jämlikhet. Syftet kommer uppnås genom att besvara våra två frågeställningar:

- *Hur påverkar ekonomisk tillväxt européernas upplevda lycka? Finns det andra mer centrala faktorer som påverkar lyckonivån, som till exempel hälsa, arbetslöshet och jämlikhet?*

1.3 Avgränsning

Denna studie fokuserar på att analysera effekten ekonomisk tillväxt inom ett land har på befolkningens lycka. Sambandet analyseras under tidsperioden 2011 till 2022. År 2012 och 2013 gjorde World Happiness Report inte sin undersökning, och därför finns ingen data tillgänglig för dessa år. Åldersgruppen som undersöks är från 15 år och äldre. Vi har även valt att avgränsa vår analys till att undersöka 45 länder i Europa. Detta gör vi eftersom Europa har flera olika kulturella, socioekonomiska och politiska skillnader och likheter mellan nationerna som kan ge oss en djupgående analys trots att vi undersöker ett mindre antal länder. En andra anledning är att länderna i Europa har riklig datainsamling och statistik vilket ger oss bra och tillförlitliga dataunderlag.

2. Teori

I teoridelen av studien presenteras de teoretiska ramarna som ligger till grund för vår undersökning. Den främsta teorin vi baserat på undersökningen är på Easterlin Paradoxen skapad av nationalekonomen Richard Easterlin. Den andra teorin som presenteras är det nationalekonomiska grundantagandet om avtagande marginalnytta för att förstå konsumtion.

2.1 Easterlinparadoxen

Forskning mellan lycka och inkomst presenterades redan 1974 av Richard Easterlin. Easterlin (1974) undersökte om de mer förmögna människorna också är de lyckligaste människorna, till grund för frågeställningen fanns Abramovitz som 1959 ifrågasatte om ekonomisk tillväxt automatiskt kommer att ge en ökad lyckonivå.

Easterlins (1974) forskning analyserar ett flertal studier som genomfördes efter andra världskriget och baseras på data från Gallup World Polls, där Cantril Self-Anchoring Scale tillämpas. Datan sträcker sig från åren 1946 till 1970 och består av 19 länder världen över, från 30 olika studier och han arbetar med tvärsnittsdata. Hans empiriska observation visar att man ser en positiv korrelation mellan lycka och inkomst, BNI per capita, vid en given tidpunkt. De mer förmögna individerna har en generellt högre lyckonivå än de som är mindre förmögna. Det samband man förväntar sig mellan mer och mindre förmögna länder kunde man dock inte hitta i studien, en analys från USA visar att det inte finns något särskilt samband mellan inkomst och lycka.

Easterlin kom därmed fram till grunden för Easterlinparadoxen, att öka individens inkomst ger en ökad lycka för individen men att öka hela samhällets inkomst ger inte en ökad lycka för alla i samhället, lyckan förblir relativt konstant (1974). Hur förmögen man känner sig är betydande för hur förmögen omgivningen är, enligt Karl Marx är uppfattningen om inkomst relativ. Han menar att "A house may be large or small; as long as the surrounding houses are equally small it satisfies all social demands for a dwelling. But if a palace arises beside the little house, the little house shrinks into a hut." (Lipset, 1960, s. 63). Det beror på att uppfattningen om livstillfredsställelsen baseras på jämförelser mellan sin egen och sin omgivnings levnadsstandard (Easterlin, 1995).

Nästan 40 år senare, år 2011, så kom Easterlin ut med en reviderad version av sin tidigare forskning. Han menar att man måste skilja på kort och lång sikt, vilket han kritiserar tidigare studier för att inte göra. Paradoxen innebär att man inte ser någon positiv korrelation mellan lycka och inkomst på lång sikt, minst 10 år (Easterlin, R., Laura, R., Mcvey, A., Switek, M., Sawangfa, O. och Zweig, J, 2011).

Paradoxen har blivit föremål för kritik genom åren. Sacks, Stevenson och Wolfers (2013) genomförde en analys av data från Gallup World Poll och fann en betydande positiv korrelation mellan inkomst, mätt med BNP per capita, och lycka. År 2010 studerade de 122 länder och noterade att mer förmögna länder tenderar att rapportera högre nivåer av lycka. Deras forskning visade också att ekonomisk tillväxt över tid korrelerar med en ökning av lyckonivåerna, vilket står i strid med Easterlins empiriska resultat (1974).

R. Veenhoven, F. Vergunst (2014) genomförde år 2010 en studie med data från 67 länder för att undersöka sambandet mellan inkomst och lycka. Genom att mäta inkomst som BNP per capita så kunde de finna en korrelation mellan ekonomisk tillväxt och den genomsnittliga lyckan i de flesta länder, både de mer och de mindre förmögna. Trots att ett fåtal länder håller en konstant lyckonivå när det sker en ekonomisk tillväxt så visar studien på en positiv korrelation i majoriteten av de länder som undersöks, även på lång sikt. De ställer sig därför kritiska till Easterlinparadoxen.

År 2016 presenterade Easterlin en ny studie som en fortsättning på sin forskning, nu främst fokuserad på USA (Easterlin, 2016). Resultatet visade att trots en nästan tredubblad ökning av BNP under de senaste 40 åren, har lyckonivån förhållit sig relativt konstant. Dessutom fanns det ingen signifikant korrelation mellan inkomst och lycka i de mindre utvecklade länderna.

2.2 Relativ status

Relativ status som nämnts i tidigare avsnitt kan man koppla till Thorstein Veblens teori om conspicuous consumption som det heter på engelska, på svenska översätts det till skrytkonsumtion. Denna teori handlar om att individer konsumerar varor och tjänster för att visa upp sin rikedom och därmed generera högre status. Enligt Veblen så är det de materiella rikedomarna som får individer att få uppskattning. Vi människor vill gärna ha det bästa och

känna oss bättre än andra. Dessa vebleneffekter uppstår när individer vill uppmärksamma sin rikedom genom att betala höga priser för varor och tjänster av samma kvalitet som de billiga alternativen (Bagwell, L. Bernheim, D. 1996). I denna studie är vi inte intresserade av de materiella lyxgodsen utan mer den relativa statusen som det ger. Layard (2005) är en ytterligare forskare som undersökt sambandet mellan relativ status och lycka. Hans teori handlar om att individers sociala ställning i förhållande till andra kan ha en betydande effekt på individens lycka och välbefinnande. Det är den relativa inkomsten som gör att man får högre relativ status och därmed även gör en lyckligare, än den absoluta inkomsten (Layard, 2005).

2.3 Leder högre ekonomisk tillväxt till högre lycka?

Under de senaste femtio åren har i princip alla länder blivit mer utvecklade och rikare, men lyckonivån har inte utvecklats i samma takt. Detta samband mellan inkomst och lycka är något som Layard (2005) har forskat mycket inom. Vad han kommit fram till är att inkomst gör mer skillnad för lyckan i fattiga länder än i rika, då extra inkomst har mindre nytta för rika än fattiga. Om man har en individuell inkomst på över 20.000 dollar per år så är ytterligare inkomster ej associerat med mer lycka. Länder i första världen som till exempel USA, Sverige, Schweiz och Finland som är västliga industrialiserade länder är lyckligare än de fattigare länderna. Men trots det så är depression mest dominerande i länder där inkomsterna är höga. Därför menar Layard att första världens länder har större inkomster men trots det är befolkningen inte lyckligare. I fattigare länder som till exempel Brasilien, Filippinerna och Mexico är människor olyckligare, men när dessa länder upplevt ekonomisk tillväxt har man sett att befolkningen blivit lyckligare. Det är i de fattigare länderna som effekten av inkomst på lycka är som störst och där inkomst blir mer betydelsefullt när man lyfter människor från ett existensminimum. I länder med lägre ekonomisk standard resulterar därför extra inkomst i högre lycka (Layard, 2005).

I figur 1 visas sambandet mellan genomsnittligt välbefinnande från år 1990 till 2000 och genomsnittlig BNP per capita i 80 olika länder. Vad vi kan utläsa från diagrammet är att befolkning i länderna med lägre BNP per capita är mindre lyckliga än de individer som bor i de länder med högre BNP per capita. Vi kan se hur inkomsten i länderna stiger med befolkningens lycka och är positivt korrelerade. Trots detta kan vi se i figur 1 att det finns länder med låg inkomst som trots detta befinner sig högt upp på lyckoskalan. De rika länderna

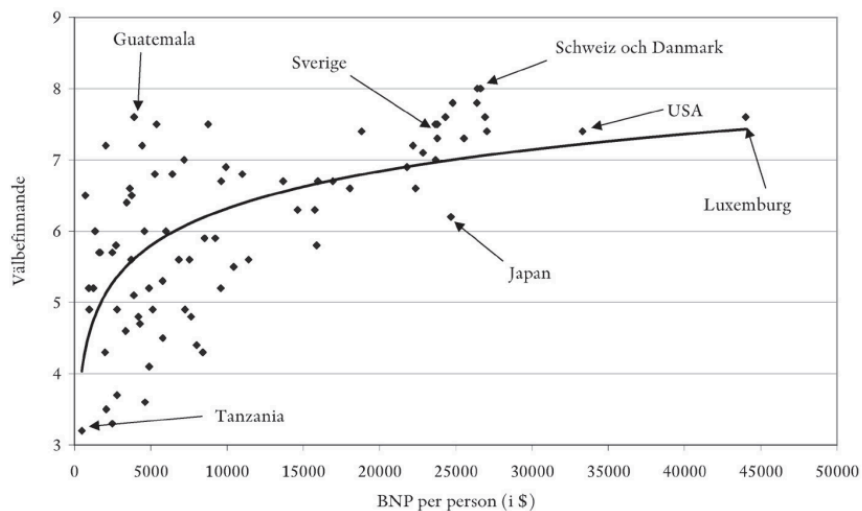

håller sig dock endast till de högre lyckonivåerna. Som angivits ovan kan vi även här se hur inkomstens effekt på lycka blir mindre effektiv vid högre BNP-nivåer och att vid lägre BNP per capita så har inkomsten en större inverkan på lyckan hos individerna (Lind, 2005).

Ett andra antagande man kan utläsa från diagrammet är att i och med att inkomst spelar mindre och mindre roll för lyckan ju mer BNP per capita ett land får, alltså ju längre till höger man befinner sig på den vågräta axeln, kan man koppla det till avtagande marginalnytta. Den avtagande marginalnytta som finns mellan inkomst och lycka kan kopplas till det grundläggande nationalekonomiska antagandet för att förstå konsumtion. Avtagande marginalnytta betyder att när en individ konsumerar flera enheter av en viss vara eller tjänst, i detta fallet pengar i form av BNP per capita, så kommer den extra nytta från varje ytterligare enhet att minska. Det vill säga ju mer pengar man konsumerar desto mindre och mindre lycka kommer varje ytterligare enhet av pengar att ge (Öljemark, 2023). Kurvan för avtagande marginalnytta ser ut som på diagrammet i figur 1.

Figur 1

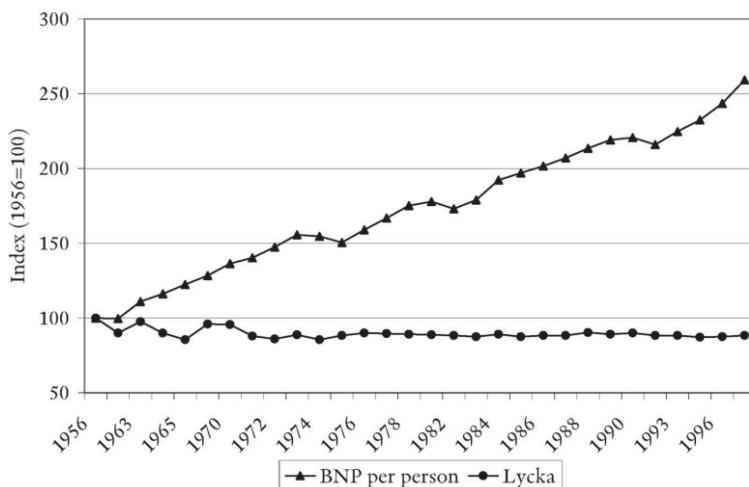
Sambandet mellan välbefinnande och BNP per capita i dollar för 80 länder (Öljemark, 2023)

För att se hur liten eller i princip ingen effekt alls inkomst har på lycka i länder som har hög ekonomisk tillväxt så har Easterlin tagit fram ett diagram som visar BNP per capita utvecklingen i USA samt lyckoutvecklingen i USA mellan åren 1956-1996 (figur 2). Vad vi kan se är hur ekonomisk tillväxt ökat men att lycka hållits konstant. Detta är en studie som är tillämpbar för flera länder i västvärlden som har ett högt BNP per capita så som i USA (Lind, 2005).

Figur 2:

Lycka och BNP per capita, utvecklingen i USA mellan åren 1956-1996 (Öljemark, 2023)

3. Litteratur

Under denna rubrik presenteras tidigare litteratur och forskning som är relevant för vår studie, vilket gör att kopplingar kan dras till ämnesområdet. Detta är den litteratur som ligger till grund för vår metod, vi presenterar betydelsen av de variabler som vi använder oss av.

3.1 Lycka

I detta avsnitt kommer lycka att diskuteras i form av dess betydelse, hur det är jämförbart med livstillfredsställelse samt lyckoskillnader mellan nationer.

3.1.1 Lyckans betydelse

Lycka kan ha olika definitioner. I Svenska Akademiens ordböcker (2022) förklaras lycka som "*känsla av högsta glädje och välbefinnande*", men lycka kan även betyda tur och framgång, att man har lyckan med sig eller att önska någon lycka till. Denna studie kommer att definiera lycka likt den första definitionen där lycka främst betyder glädje, välbefinnande samt livstillfredsställelse.

3.1.2 Lycka jämfört med livstillfredsställelse

Enligt Brülde (2007) är en person lycklig om en är nöjd och tillfredsställd med sitt liv samt om individen har ett positivt synsätt på livet. Den mest vanligt förekommande variabeln inom

empirisk forskning om lycka tycks vara livstillfredsställelse, vilket i grund och botten innebär att lycka kan definieras som tillfredsställelse med ens liv. Inom konceptet tillfredsställelse anses det rimligt att både tillfredsställelse och otillfredsställelse existerar i varierande grader. Det innebär att en individ kan uppleva olika nivåer av lycka på en skala. Placeringen på denna skala reflekterar graden av tillfredsställelse. Om man är i ett stadium i livet där man inte hade velat ändra någonting så har man uppnått fullständig livstillfredsställelse.

3.1.3 Lyckoskillnader mellan nationer

Varför har vissa länder större andel lyckliga invånare jämfört med andra länder? Samhällets struktur och egenskaper påverkar invånarens lyckonivåer, till exempel så beror det på samhällets ekonomi, jämlikhet samt politik. Brülde diskuterar vilka faktorer som kännetecknar ett lyckligt land. Han menar att demokrati, trygghet, fred, jämlikhet och att medborgarna har fria rättigheter samt att landet är relativt rikt är några av dessa. Alla faktorer påverkar individers livssituation och därmed också deras livstillfredsställelse och lycka (Brülde, 2007). Baserat på dessa slutsatser väljer vi att också kontrollera för ekonomi, jämlikhet, hälsa och arbetslöshet.

3.2 Andra faktorer som påverkar lycka

Det finns andra faktorer förutom ekonomisk tillväxt som har en inverkan på hur lyckliga individer känner sig. Några av dessa är betydelsen av arbete, hälsa och ett lands jämlikhet, som kommer diskuteras härnäst.

3.2.1 Betydelsen av arbete

Studier visar att arbete och hur tillfredsställda individer är med sitt jobb korrelerar med lycka. Det finns ett orsakssamband mellan arbete och lycka, vilket även visar på att arbetslöshet orsakar olycka. Depression, låg självkänsla och uppgivenhet kopplas ofta till människor som är olyckliga, vilket man även ofta ser hos människor som saknar arbete. En annan studie man gjort med hjälp av studenter visar att arbetslösheten är en orsak till psykiska hälsoproblem som i sin tur påverkar individens livstillfredsställelse. I undersökningen har man undersökt studenters mående under skoltiden sedan de gått ut med två och fyra års mellanrum. De psykiska tillståndet var bättre när de studerade än åren efter de hade gått ut (Argyle, 2007).

Vi människor vill känna oss behövda och känna att man bidrar till samhället i stort. Genom att arbeta känner vi oss behövda och därför resulterar arbetslöshet inte bara i att människor blir av med inkomsten utan det påverkar även deras lycka. Genom att arbeta skapar man sociala band, självförtroende och känslan av att man gör nytta, detta försvinner vid arbetslöshet och påverkar därmed lyckan. Själva förlusten av arbetet har en betydligt större inverkan på individen än förlusten av inkomst (Layard, 2005). Detta kan man se när man håller inkomsten konstant och arbetslöshet fortfarande har en negativ effekt på lyckan (Brülde, 2007).

Det negativa sambandet mellan arbetslöshet och lycka kan appliceras i princip i alla länder. Arbete skapar också en trygghet för individer både ekonomiskt men även socialt. Arbetslöshet skapar en oro för framtiden samt en känsla av maktlöshet och att man inte har förutsättningarna att ha kontroll över sin egen livssituation. Fördelarna som tillkommer i samband med arbete är svårt att få på ett annat sätt eftersom vårt samhälle är uppbyggt med arbete som en central del i våra liv (Brulde, 2007).

3.2.2 Betydelsen av hälsa

I denna studie kommer det att undersökas i vilken utsträckning hälsa har betydelse för lyckan, men det är viktigt att vara medveten om att lycka också kan ha en effekt på hälsan. Det finns ett problem med omvänd kausalitet här (Ljunge, 2016). Argyle (2007) menar att individers lycka kan ge en direkt påverkan på deras hälsa. Forskarna Deeg och Zonneveld kom fram till i sin undersökning att de människor som ansåg sig själv lyckligare även hade bättre hälsa och levde längre. Argyle menar också på att effekten mellan hälsa och lycka även kan undersökas i omvänd riktning, då hälsa är en viktig faktor för individens lycka. Ljunge (2026) anser också att hälsa har en stor betydelse för lycka och att sambandet är positivt.

Vår fysiska hälsa kan vara till grund för både lycka och lidande. Sjukdomar kan bidra till lidande genom smärta, värk, illamående och trötthet till exempel. Dessa lidanden påverkar människors livssituation på olika sätt i olika stor utsträckning. Man kan komma att behöva ge upp meningsfulla saker och inte längre kunna leva som man vill, å andra sidan kan det innebära mer psykologiska effekter som att man känner meningslöshet, känner sig mer ensam och distanserad från sitt sociala liv. Trots detta är orsakssambandet mellan hälsa och lycka inte lika starkt som man kan förvänta sig. Vad man kan se är att människor med kroniska

sjukdomar eller med funktionsnedsättning har en lyckonivå nära den resterande befolkningen. För äldre människor kan man dock se att hälsa spelar en större roll för lyckan (Brülde, 2007).

Enligt Folkhälsomyndigheten (2023) så har all form av fysisk aktivitet en positiv inverkan på individens fysiska hälsa. Vad man också vet är att sportiga och mer aktiva människor som utövar fysisk aktivitet i större utsträckning tenderar att vara mer lyckliga än personer som inte utövar fysiska aktiviteter i lika stor utsträckning (Veenhoven, 2008). På så sätt kan man se att det finns ett samband mellan fysisk hälsa och lycka.

3.2.3 Betydelse av jämlikhet

I en studie utförd av Oishi, Kesebir & Diener (2011) har man tagit data från General social survey och undersökt sambandet mellan inkomst ojämlikheter och lycka mellan 1972 - 2008 i USA. Vad de kom fram till var att under åren där inkomstjämligheten var som minst var amerikanerna som mest lyckliga, och mer olyckliga de åren inkomstjämligheterna var större. Det visade sig att det fanns ett negativt samband mellan samhälls- inkomstjämlighet och individens lycka. När ojämlikheten ökade såg man en minskning i lyckan hos individer. Den negativa korrelationen kunde man dock endast se hos amerikaner med lägre inkomster och inte hos dem med högre inkomstnivå. Vad som gjorde att låginkomsttagare kände sig mindre lyckliga vid större inkomstjämlighet var inte den minskade inkomsten i sig utan det var mer känslan av orättvisa och tillit som fick dem mindre lyckliga.

En annan forskare som studerat inkomstjämligheter och lycka är Layard (2005) som även han menar att ett lands genomsnittliga lyckonivå kommer att vara högre eftersom inkomsterna i landet är mer jämlikt fördelade. Detta kan förklaras på så sätt att om en person med hög inkomst ger pengar till en med mindre inkomst kommer den fattiga vinna mer lycka än vad den rika personen förlorar i lycka.

Det har också presenterats olika mått baserat på sambandet mellan jämlikhet och lycka. År 2005 presenterade Veenhoven och Kalmijn ett index som visar jämlikhet justerat för lycka (IAH). Måttet togs fram då de insåg att jämlikhet och lycka ofta har ett negativt samband. Exempelvis så är meningen att politiska beslut ska maximera individens och samhällets lycka, men det resulterar ofta i en minskning av jämlikhet. När man istället förändrar för att

främja lyckan i samhället så kan man se ett samband med att lyckan istället minskar. IAH-indexet är ett verktyg för att kunna bedöma hur lycka och jämlikhet förhåller sig till varandra, och betonar hur viktiga dessa faktorer är för varandra.

4. Metod

För att utforska sambandet mellan den beroende variabeln, livstillfredsställelse (självskattad lycka), och våra oberoende variabler, tillämpas en regression med fixa effekter. Våra oberoende variabler är BNP per capita (i amerikanska dollar), arbetslöshet (i procent av total arbetskraft), hälsa (förväntad livslängd) och jämlikhet (gini index).

När individer själva skattar sin lycka bryr de sig främst om sin genomsnittliga lycka och ser lyckan på en längre sikt, än bara vad man känner i stunden. Det finns många källor till lycka och intensiteten av alla dessa faktorer går att jämföra (Layard, 2005). I vår studie kommer självskattad lycka att mätas utifrån en 10 gradig skala. Med ett värde på 0 är man som mest olycklig och med ett värde på 10 är man som mest lycklig.

4.1 Omvänd kausalitet

Vår analys utgår från att våra oberoende variabler påverkar livstillfredsställelsen (y), det vill säga att vi analyserar ifall det finns någon korrelation mellan våra oberoende och beroende variabler. Det finns dock en möjlighet för en omvänd kausalitet, som innebär att orsakssambandet inte är som väntat på så sätt att den beroende variabeln istället har en påverkan på den oberoende. Det kan uppstå om livstillfredsställelsen istället påverkar BNP per capita. Med tanke på att flera faktorer är korrelerade med livstillfredsställelse och samtidigt potentiellt påverkar den ekonomiska tillväxten, har vi inkluderat relevanta kontrollvariabler för att göra analysen så tillförlitlig som möjligt.

4.2 Fixa effekter

Vi använder oss av paneldata, som innehåller flera variabler som varierar över tid. Det är viktigt att jämföra enheterna med sin egen förändring för att få tillförlitliga resultat och därför kontrollerar vi för de individuella skillnader som finns mellan enheter genom att använda oss av fixa effekter. Vi isolerar därav effekten av de variabler som faktiskt förändras för att få ett resultat som speglar våra data.

Vi är medvetna om att vi har omitted variable bias (OVB) i våra data, det uppstår eftersom vi inte har möjlighet att observera alla relevanta variabler som förändras över perioden som vi studerar. Genom att vi använder oss av fixa effekter så kontrollerar vi också de variabler som vi inte observerar men som ändå påverkar vårt resultat. Våra fixa effekter inkluderar därav en dummyvariabel för de enheter vi studerar, det gör att vi kan fånga upp och ta bort alla skillnader mellan länderna som är konstanta över tid, som i sin tur minskar problemet med OVB.

4.3 Standardfel klustrade på länder

När vi använder oss av paneldata så är det viktigt att kontrollera både autokorrelation och heteroskedasticitet. Dels så kontrollerar vårt kommando xtreg för autokorrelation, men då vi klustrar på länderna så kontrollerar vi även för heteroskedasticitet. Att modellen tar hänsyn till autokorrelation innebär att den korrigerar för den korrelation som kan finnas mellan observationer över tid, att observationen är korrelerad med sitt tidigare utfall. Genom att modellen förstår att detta kan uppstå så justerar den samtidigt våra uppskattningar för att avspegla de faktiska korrelationerna i våra data. Heteroskedasticitet, som innebär att variansen i feltermerna inte är konstant, är också något som normalt uppstår i paneldata. Det eftersom att paneldata består av observationer i olika grupper och över en tid. Det kan finnas variationer i variansen mellan dessa enheter och därför är det viktigt för våra resultat att vår metod tar hänsyn till det.

4.4 Regressioner

Vi kommer presentera två olika regressioner med denna metod, för att besvara vår forskningsfråga på bästa sätt. Y representerar vår oberoende variabel (lycka), β är koefficienterna, x symboliserar den oberoende variabel som antas påverka den beroende, u är feltermen inom modellen, e är den övergripande feltermen. Sedan representerar i individen, t tiden och l landet.

Regression 1, som också är vår huvudregression, har vi valt för att se hur livstillfredsställelse korrelerar med BNP per capita och våra kontrollvariabler. Det gör vi för att se hur våra andra variabler samvarierar med BNP per capita men också för att BNP per capita inte ska ta upp effekten av arbetslösheten, hälsan och jämlikheten, som vi kontrollerar för. Denna

regression gör att vi kan besvara hur andra faktorer har en inverkan på livstillfredsställelsen hos människor i Europa.

$$y_{it} = \beta_0 + \beta_1 x(\text{BNP per capita})_{it} + \beta_2(\text{arbetslöshet})_{it} + \beta_3(\text{hälsa})_{it} + \beta_5(\text{jämlighet})_{it} + u_{it} + e_{it}$$

Regression 2 har vi för att fullständigt besvara frågan om livstillfredsställelse och BNP per capita verkligen korrelerar. Grunden i denna studie är att se hur livstillfredsställelse och ekonomisk tillväxt korrelerar och därför är denna regression ett bra komplement till vår huvudregression.

$$y_{it} = \beta_0 + \beta_1 x(\text{BNP per capita})_{it} + u_{it} + e_{it}$$

4.5 Kompletterande tester

Vi genomför sedan ett test för multikollinearitet, testet är viktigt eftersom vi får förstå om två eller fler av våra oberoende variablerna faktiskt korrelerar med varandra. Det gör att vi kommer kunna dra slutsatser som är mer exakta samt kunna besvara forskningsfrågan på ett bättre sätt.

5. Data

Syftet med denna uppsats är att undersöka relationen mellan lycka och ekonomisk tillväxt. För att undersöka det så har vi hämtat data från 45 länder i Europa över en tidsperiod som sträcker sig från 2011, 2014 till 2022, så kallad paneldata. Dessa länder presenteras också i Appendix A. För att undersöka sambandet studeras också tre andra oberoende variabler, arbetslöshet, förväntad livslängd och jämlighet. Allt datamaterial som används i vår undersökning är sekundärdata, främst från stora organisationer som tagit fram dataunderlag genom egna undersökningar. I tabell 1 framgår en översikt över vårt datamaterial.

Tabell 1

Deskriptiv data

Variable	Variabelbeskrivning	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
Lycka	0=extrem olycklig 10=extremt lycklig	448	6.123	.932	3.889	7.856
BNP per capita	I nuvarande US dollar	540	29185.317	26744.521	2124.663	133711.79
Arbetslöshet	% av arbetskraften	528	9.535	6.427	.5	35.264
Hälsa	Förväntad livslängd	495	78.149	3.922	66.868	83.905
Ginikoefficient	0=perfekt jämlikt 100= perfekt ojämlikt	444	31.615	4.329	23.2	44.4
Land	45 länder	540	23	12.999	1	45
Tid	2011, 2014 - 2022	540	2016.5	3.455	2011	2022
Klustrade länder	45 länder	540	23	12.999	1	45

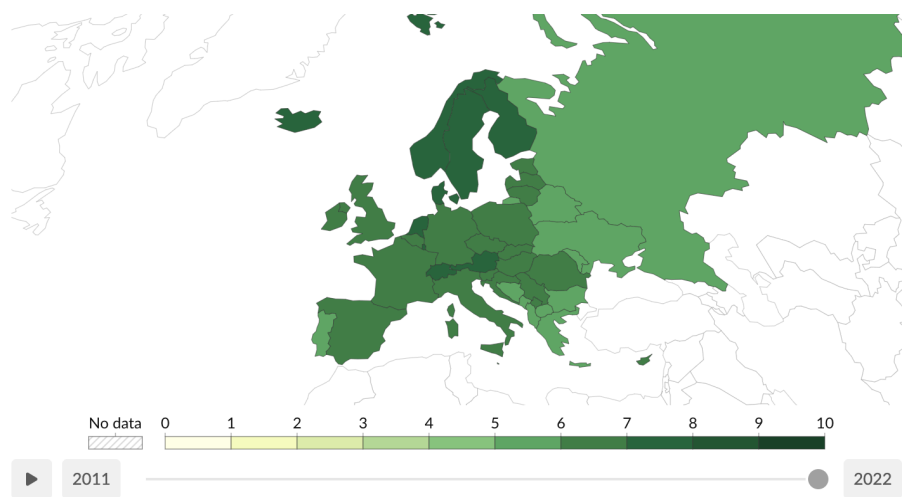
5.1 Beroende variabel

Eftersom lyckan i de europeiska länderna är det som undersöks så är livstillfredsställelse vår beroende variabel. Dataunderlaget för lycka har vi tagit från Our World in Data (2024), det är självskattad data som sträcker sig över år 2011, 2014-2022. Our World in Data sammanställer data från FN:s World Happiness Report och undersökningar från Gallup World Poll, det är en publikation som bearbetar data från olika dataleverantörer. De sammanställer data som andra organisationer eller institutioner presenterar i form av rapporter eller undersökningar, för att göra det mer överskådligt. I enkätundersökningarna som genomförs av Gallup World Poll varje år deltar över 100.000 personer i 130 olika länder. Respondenterna i undersökningen ska värdera sina liv utifrån en skala. Likt en stege där det finns 0 till 10 steg ska personerna sätta in hur nöjda de anser sig vara med sitt liv. 0 indikerar på det värsta möjliga livet och 10 är det bästa möjliga livet de hade kunnat leva. Frågan som ställs lyder såhär "på vilket steg i stegen skulle du säga att du personligen känner att du står vid denna tidpunkt?" (Our world in data, 2023). Vår lyckodata antar alltså värden mellan 0 och 10, där 10 speglar den maximala lyckonivån och noll den lägsta. Vad vi kan utläsa från kartan (figur 3) är att de mörkaste gröna områdena dominerar i Norden men också i Nederländerna, Luxemburg, Österrike,

Island och Schweiz, där lyckan är som högst. I länder med ljusgröna områden är lyckonivån lite lägre.

Figur 3

Lyckonivån i Europa 2022.

Lyckonivån antar värden mellan 0 och 10. Mörkare grön färg indikerar på en hög lyckonivå och ljusare grönt på en lägre lyckonivå (Our world in data, 2023).

5.2 Oberoende variabler

Den främsta faktorn som vi anser är intressant att ta hänsyn till vid undersökning av lycka är ekonomisk tillväxt. Utöver länders ekonomiska tillväxt så finns det flera faktorer som vi anser är betydelsefulla för människors lycka, dessa är fysisk hälsa, jämlikhet och arbetslöshet. Vi har använt oss av World Bank (2024) för att inhämta alla våra fyra oberoende variabler. World Bank arbetar med att samla och presentera data, datan i denna studie kommer från deras Development Data Group som tar fram makro- och finansmått världen över.

Den ekonomiska tillväxten baseras i vår studie på BNP per capita, som vi mäter i US dollar, för att få en bra översikt över hur de ekonomiska omständigheterna förändras över tid i de olika länderna. BNP per capita är ett mått som tidigare använts för att symbolisera ekonomisk tillväxt i flera forskningsprojekt. Att använda BNP per capita är även det vanligaste måttet för att mäta länders ekonomiska tillväxt och ekonomiska standard, och för att se hur dessa ser ut på individnivå använder vi BNP per capita. *“BNP per capita är alla varor och tjänster som produceras i ett land under ett år, delat på befolkningen”* (Riksbanken, 2019). Datat vi

hämtat på BNP per capita i alla 45 europeiska länder mellan åren 2011, 2014-2022 är från World Bank (2024).

Den fysiska hälsan har en stark koppling till vårt mående och livssituation, och därmed också indirekt till lyckan. Därför har vi valt att ha med den fysiska hälsan som en kontrollvariabel för lycka. Att mäta hälsa kan göras på olika sätt, ett är att använda sig av den förväntade livslängden, som görs i denna studie. Även dataunderlaget för förväntad livslängd vid födsel är tagen från World Bank (2024).

Datan för jämlikhet är även den tagen från World Bank (2024) och mäts med ett gini index. För att mäta jämlikheten mellan länder är det vanligt att använda sig av ginikoefficienten som mäter inkomstskillnaderna inom ett land. Ett gini index kan anta värden mellan 0 och 100. Om den antar ett värde på 0 är landet helt jämlikhet och ingen skillnad i inkomst existerar. Ett värde på 100 motsvarar mest ojämlikhet som möjligt där en person får all inkomst. Var på skalan man ligger identifierar hur jämlikt landet är. Ju närmare 0 desto mer jämlikt och närmare 100 indikerar på mindre jämlikhet (Ekonomifakta, 2023). Att undersöka hur jämlikheten i länder påverkar befolkningens lycka har varit en relativt underskattad aspekt inom den tidigare lyckoforskningen. Därför anser vi det särskilt intressant att inkludera den för att kontrollera lyckan.

Vi har även valt att kontrollera variabeln arbetslöshet för att se påverkan på individens lycka. Även denna data är tagen från World Bank (2024) och arbetslösheten är mätt i % och speglar andelen av den totala arbetskraften. Flera forskare som till exempel Layard och Brülde anser att vårt sociala liv där arbete inkluderas spelar roll för människors lycka. Vi vill därför kontrollera arbetslösheten för att undersöka hur starkt samband det finns.

5.3 Mätfel

Vi är medvetna om att mätfel kan förekomma i vår data. I de genomförda lyckoundersökningarna utförda av Gallup World Poll kan respondenternas svar bli missvisande, det kan uppstå hypotetiskt bias. Det innebär att individerna kan uppskatta sig vara mer eller mindre tillfredsställda med sin tillvaro än vad de faktiskt uppger i undersökningen, vilket gör att respondenterna inte svarar baserat på hur de verkligen känner.

De som medverkar i undersökningen har troligtvis olika uppfattningar om ett "bästa liv" och ett "sämsta liv", men också olika krav när det handlar om att vara nöjd med sin tillvaro. När man jämför dessa resultat internationellt så kan det också uppstå en snedvridning i de kulturella skillnader som finns. I vissa kulturer så är man mer tillfredsställd med sitt liv när man har en frisk familj och en gemenskap, i andra kulturer fokuserar man mer på monetära tillgångar och makt. Risken är därför att frågan uppfattas olika beroende på var och till vem man ställer den. Det kan också finnas en press i att svara att man har en högre livstillfredsställelse än vad man egentligen har när man har ett bra jobb, ett fint hem och en ekonomisk stabilitet.

För att åtgärda och adressera en del av dessa mätfel så använder vi oss av fixa effekter, vilket innebär att vi fångar upp och tar bort alla skillnader mellan länderna som är konstanta över tid. Då reduceras effekten av faktorer som annars skulle påverkat och därmed ökar tillförlitligheten i våra koefficienter.

6. Resultat

6.1 Regressioner

Regression 1, som också är vår huvudregression, visar resultat där vi har tagit med våra kontrollvariabler, arbetslöshet, hälsa och jämlikhet för att förklara deras påverkan på lycka. Regressionen har p-värde som är mindre än .01, vi kan därför säga att modellen är signifikant på en accepterade signifikansnivå på .01 ($*** p < .01$). Detta säger oss att minst en av variablerna har en signifikant effekt på lycka. R-kvadrat förklarar hur stor del av variation i lycka som kan förklaras av de oberoende variablerna. R-kvadrat har värdet .437 varför vi kan säga att ungefär 44% av variationen i lycka kan förklaras av de oberoende variablerna. Koefficienten för inkomst (BNP per capita) har värdet .0053 och har p-värde .407. Vi kan därför konstatera att ekonomisk tillväxt inte har en signifikant effekt på lycka vid en signifikansnivå på .05 ($** p < .05$) när vi kontrollerar för de andra variablerna då $.437 > .05$. Koefficienten för arbetslöshet har värdet -.073 och p-värde 0 ($*** p < .01$), vilket betyder att arbetslöshet har en negativ signifikant effekt på lycka. Med andra ord kan man säga att när arbetslösheten ökar med en enhet så minskar lyckonivån med .073 enheter, allt annat lika. Detta är logiskt då vi utifrån tidigare forskning även kan utläsa att man är mer olycklig om man saknar arbete, så om arbetslösheten ökar för ett land kommer lyckonivån för individerna

i landet även att minska. Koefficienten för hälsa har värdet $-.076$ och är signifikant på en signifikansnivå på $.05$ ($**p < .05$), då p värdet är $.011$. Hälsa har därför en negativ signifikant effekt på lycka. Om hälsan förbättras med en enhet kommer lyckonivån att minska med $.076$ enheter, allt annat lika. Gini Koefficienten har ett negativt värde på $-.002$ och är inte signifikant på en signifikansnivå på $.1$ ($*p < .1$), då p-värdet är $.913$. Ytterligare antaganden vi kan konstatera från regression 1 är att ekonomisk tillväxt och ginikoefficienten inte har någon signifikant effekt på lycka.

Vi tittar sedan på regression 2, som visar korrelationen mellan lycka och BNP per capita. Utifrån regressionen kan vi avläsa att när inkomsten ökar med en enhet så kommer lyckan öka med $.016$ enheter, allt annat lika. Det innebär att ekonomisk tillväxt har en svag positiv korrelation med lycka. Utifrån p-värdet kan vi även utläsa att variabeln är signifikant på en $.05$ signifikansnivå ($**p < .05$).

När vi ser till modellen som helhet har vi ett r-kvadrat på $.064$ vilket innebär att $6,4\%$ av variationen i den beroende variabeln kan förklaras av vår oberoende, alltså inkomsten. Det finns flera anledningar till det, eftersom vi endast analyserar en oberoende variabel kan modellen få en högre förklaringsnivå när man inkluderar fler relevanta variabler. För att förstå hur mycket variation som finns i den beroende variabeln så kan vi titta på standardavvikelsen i den beroende variabeln, $.932$.

Vi kan även observera två olika värden på R-kvadrat, i regression 1 har vi $.44$ medan vi på regression 2 har ett värde på $.064$. Ett högre värde i regression 1 innebär att kontrollvariablerna förklarar en större del av variationen i lycka. Det visar att 44% av variationen i vår beroende variabel kan förklaras av modellen i regression 2, vilket är mer än $6,4\%$. Om vi jämför AIC värdet på dessa två, som i regression 1 är $-147,3$ och i regression 2 är $106,5$, noterar vi att regression 1 visar ett lägre AIC-värde. Genom att använda formeln $\exp((AIC1 - AIC2)/2)$ får vi ett värde på 2.4555794×10^{78} för regression 1, vilket indikerar en mycket högre sannolikhet för att den modellen är bättre anpassad. Vi antar därför att regression 1 är en mer adekvat modell.

Tabell 2 (regression 1)

Regression 1 visar lyckans korrelation med BNP per capita, arbetslöshet, hälsa och jämlikhet.

Lycka	Coef.	Rob, St.Err.	t-value	p-value	[95% Conf Interval]	Sig
BNP per capita	.0053	.0064	0.84	.407	.0076 .018	
Arbetslöshet	-.073	.012	-5.84	0	-.098 -.048	***
Hälsa	-.076	.028	-2.67	.011	-.133 -.019	**
Gini index	-.002	.019	-0.11	.913	-.041 .037	
Constant	12.657	2.205	5.74	0	8.211 17.103	***
Mean dependent var		6.136	SD dependent var		0.945	
R-squared		0.437	Number of obs		355	
F-test		16.989	Prob > F		0.000	
Akaike crit. (AIC)		-147.290	Bayesian crit. (BIC)		-131.802	

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

Tabell 3 (regression 2)

Regression 2 visar lyckans korrelation med BNP per capita.

Lycka	Coef.	Rob St.Err.	t-value	p-value	[95% Conf Interval]	Sig
BNP per capita	.016	.0076	2.11	.04	.00073 .031	**
Constant	5.653	.222	25.41	0	5.205 6.101	**
Mean dependent var		6.123	SD dependent var		0.932	
R-squared		0.064	Number of obs		448	
F-test		4.459	Prob > F		.04	
Akaike crit. (AIC)		106.470	Bayesian crit. (BIC)		110.575	

*** $p < .01$, ** $p < .05$, * $p < .1$

6.2. Test för multikollinearitet

Mot bakgrund av våra resultat har vi genomfört ett test för multikollinearitet, som visas i bilaga 7. Vi börjar med att se hur den ekonomiska tillväxten (BNP per capita) korrelerar med våra andra kontrollvariabler. Det finns en svag positiv korrelation mellan ekonomisk tillväxt och arbetslöshet, på 0.258, vilket indikerar att det finns en viss samvariation mellan länder med högre inkomst och arbetslöshet. Liknande resonemang fungerar mellan ekonomisk tillväxt och hälsa, skillnaden är nu att vi har en negativ koefficient, -0.381. Högre ekonomisk tillväxt associeras med lägre hälsa trots att detta samband inte är särskilt starkt. Vi kan knappt se något samband överhuvudtaget mellan ekonomisk tillväxt och jämlikhet, där vi har en korrelationskoefficient på 0.089. Mellan arbetslöshet och hälsa går det inte heller att utläsa något tydligt samband, 0.005. Dock kan man se ett starkare samband mellan arbetslöshet och jämlikhet, -0.361, det går att tolka som att en högre grad av arbetslöshet tenderar att ha en lägre grad av jämlikhet. Det sista sambandet vi kan utläsa från tabellen är mellan hälsa och jämlikhet, -0.047, som också visar på ett väldigt svagt samband. Nedan kan vi också läsa av detta i ett diagram (bilaga 4), där vi tydligare kan se hur dessa förhåller sig till varandra.

Tabell 4

Multikollinearitet för de oberoende variablerna

	BNP per capita	Arbetslöshet	Hälsa	Gini	Constant
BNP per capita	1.000				
Arbetslöshet	0.258	1.000			
Hälsa	-0.381	0.005	1.000		
Gini	0.089	-0.361	-0.047	1.000	
Constant	0.287	0.026	-0.964	-0.200	1.000

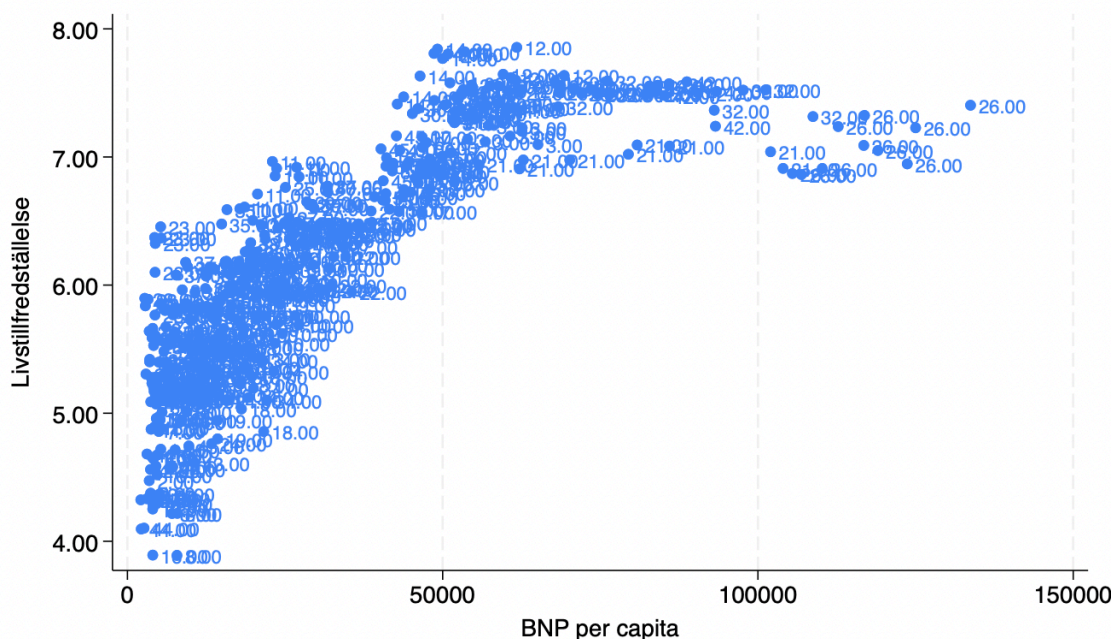
6.3 Effekten av ekonomisk tillväxt för lycka

Figur 4 visar ett punktdiagram som visar förhållandet mellan livstillfredsställelse på y-axeln och BNP per capita på x-axeln. Punkterna är våra 45 länder vi har med i vår analys, och varje land har ett nummer från 1 - 45, och varje land presenteras över de tio år som vi undersöker (se appendix). Vi har gjort det för att tydligare kunna upptäcka avvikelser och mönster i vårt

dataset, men också för att se hur vardera land förhåller sig till lyckan och ekonomisk tillväxt. Vad vi kan utläsa från diagrammet som nämnts tidigare i resultaten är att ekonomisk tillväxt och lycka har ett positivt samband. Vi kan se att när BNP per capita ökar på den vågräta axeln ökar även lycka på den lodräta axeln. Vad man även ser är att länderna i Europa som vi mäter har samma utseende på kurvan som Easterlins som han gjorde över länder runt om i världen (figur 1). Länderna förhåller sig på så sätt att man kan anta att ekonomisk tillväxt och lycka har avtagande marginalavkastning. Vid en BNP per capita nivå runt 50.000 amerikanska dollar och uppåt så har inte ekonomisk tillväxt lika stor betydelse för landets lycka längre, kurvan planar ut. Ekonomisk tillväxt får mindre och mindre påverkan på befolkningens lycka ju mer deras BNP per capita ökar. Vi kan i vår analys se likheter med avtagande marginalnytta som Easterlin gjorde på 70-talet.

Figur 4

Sambandet mellan lycka och BNP per capita för alla länder.

7. Slutsats

Avslutningsvis så kan vi baserat på våra resultat förstå att ekonomisk tillväxt har en svag men positiv påverkan på lycka i Europa. Slutsatsen baseras på resultaten vi har från vår tioårsperiod, vilket innebär att resultaten hade kunnat skilja sig åt på kortare eller längre sikt.

Vi har också kunnat avläsa andra mer centrala faktorer (tabell 2), utifrån det kan vi förstå att arbetslösheten och hälsan har en större effekt på lyckan än vad den ekonomiska tillväxten har (tabell 3). Att BNP per capita inte blir signifikant när vi har de andra variablerna i regressionen kan bero på att modellen ser att våra kontrollvariabler, som arbetslösheten, påverkar lyckan mer än vad BNP per capita gör. Det är också så att våra andra kontrollvariabler förklarar effekten på lycka i större utsträckning än vad BNP per capita gör och därför minskas också den relativa betydelsen av ekonomisk tillväxt. Vi kan även se att observationsstorleken ökar från 355 till 448 i regression 2 vilket också kan påverka statistisk signifikans. Det i sin tur resulterar i att den effekt som BNP per capita tidigare tog upp inte längre är relevant för modellen.

Samma sak gäller för ginikoefficienten, där vi inte heller kunde få något signifikant resultat. En trolig anledning till det är att ginikoefficienten inte förändras så mycket över tid. Det gör att det inte finns så mycket variation att plocka upp, vilket kan vara en anledning till att vi inte hittar något samband.

När det gäller hälsa fick vi ett oförutsett resultat, då vi förväntade oss att hälsan skulle ha en positiv inverkan på lyckonivån. Varför hälsan har en negativ effekt på lyckan kan bero på att vi mäter fysisk hälsa med förväntad livslängd i de olika länderna. Om hälsan var självskattad kanske resultatet hade blivit annorlunda. Det kan också bero på att vi inte har ett så stort datamaterial, vilket innebär att vi inte har så mycket styrka i datamaterialet. Vår variabel har inte heller så stark effekt, trots att den är negativ. När vi tittat på multikollinearitet kan vi avläsa att våra oberoende variabler har relativt svagt samband. Dessa resultat innebär inte att vi kan utesluta multikollinearitet, men det är lättare att anta ifall vi hade haft högre värden. Vi antar att multikollinearitet inte utgör ett betydande problem i vår analys.

En ytterligare slutsats som kan konstateras från vår analys är att den betydelse ekonomisk tillväxt har för människors lycka beror på hur rikt eller fattigt landet är, det vill säga vilket BNP per capita som landet har. Vid lägre BNP per capita nivåer så har ekonomisk tillväxt större betydelse för lyckan. En rimlig förklaring till detta är att i fattiga länder där man lever på existensminimum så gör ytterligare enheter pengar stor nytta för hur de kan förbättra deras livssituation och möjligheter, vilket i sin tur påverkar individens lycka. I länder med högre BNP per capita nivåer har inte ekonomisk tillväxt lika stor effekt på lyckan. Detta kan bero på att det inte är de ekonomiska faktorerna som spelar roll, eftersom dessa individer redan har

det bra ställt ekonomiskt. Däremot kan ju andra faktorer spela större roll för lyckan i rika länder. Exempel på det skulle kunna vara sociala relationer, religion eller familjesituation. Vi kan därmed konstatera utifrån figur 4 att ekonomisk tillväxt har avtagande marginalnytta på lyckan. Ju fler enheter ekonomisk tillväxt ökar desto färre enheter ökar lyckan.

Diskussionen om avtagande marginalnytta kan vi även koppla till individens känsla av relativ status. Vid en BNP per capita nivå på 50 000 amerikanska dollar kan vi utläsa från resultatet att lycka inte ökar i samma takt som vid lägre nivåer av BNP per capita. Slutsatsen kan därför dras om att den relativa ekonomiska tillväxten spelar större roll än den absoluta. Som nämnts i teorin så jämför individer sin ekonomiska situation med andras och när alla i landet blir rikare och får en högre BNP per capita så kanske inte en högre inkomst har lika stor betydelse för lyckan längre. En annan relevant förklaring till att lyckonivån blir mer konstant kan bero på att vi människor anpassar oss mycket snabbt. En högre ekonomisk tillväxt blir snabbt den nya normen och lyckan följer inte med i samma takt då de flesta får det bättre och den relativa inkomsten minskar.

8. Källförteckning

Argyle, M. (1997). Is happiness a cause of health? *Psychology & Health*, 12(6), pp.769–781.
https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/08870449708406738?casa_token=3TvXJ4E-jGcAAAAA:itixZ53WCwkH_UD3FMHNVSKWNpy66a_KGxyqp1DNGrdsfBNw2BV5TVQWvuXO96HZrscXKfedVvZflw

Bagwell, Laurie Simon, and B. Douglas Bernheim. (1996) Veblen Effects in a Theory of Conspicuous Consumption. *The American Economic Review*. pp.349-373.
https://www.jstor.org/stable/pdf/2118201.pdf?refreqid=fastly-default%3A0701c8cd637eea33e3e21ada9a1d39b9&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1

Brülde, B. (2007). *Lycka och lidande : begrepp, metod och förklaring*. Studentlitteratur

Easterlin, R.A. (1974). Does Economic Growth Improve the Human Lot? Some Empirical Evidence. *Nations and Households in Economic Growth*, pp. 89–125.
https://mpa.ub.uni-muenchen.de/111773/1/MPRA_paper_111773.pdf

Easterlin, R.A. (2016). *Paradox Lost?* [online] papers.ssrn.com.
<https://docs.iza.org/dp9676.pdf>

Easterlin, R.A. (1995). Will raising the incomes of all increase the happiness of all? *Journal of Economic Behavior & Organization*, [online] 27(1), pp.35–47.
<http://www.vanneman.umd.edu/socy789b/Easterlin95.pdf>

Easterlin, R.A. Laura, R., Mcvey, A., Switek, M., Sawangfa, O. and Zweig, J. (2011). *The Happiness-Income Paradox Revisited*. <https://docs.iza.org/dp5799.pdf>

Gabrielsson, H. (2019). *Ekonomiska kommentarer: Hur står sig den svenska välståndsutvecklingen internationellt?*
<https://www.riksbank.se/globalassets/media/rapporter/ekonomiska-kommentarer/svenska/2019/hur-star-sig-den-svenska-valstandsutvecklingen-internationellt.pdf>

Layard, R. (2005). *Happiness- Lessons from a new science*. New York- Penguin Press.

Lind, D. (2005). Lyckans ekonomi: ett framväxande forskningsområde. *Nationalekonomi.se*
<https://www.nationalekonomi.se/wp-content/uploads/2000/01/33-2-dl.pdf>

Lipset, S. M. (1960). *Political man. The social bases of politics*. Doubleday & Company, inc.
Garden City, New York.

<https://ia902702.us.archive.org/6/items/politicalmansoci00inlips/politicalmansoci00inlips.pdf>

Ljunge, M. (2016). Migrants, health, and happiness: Evidence that health assessments travel with migrants and predict well-being. *Economics & Human Biology*, pp.35–46.
<https://doi.org/10.1016/j.ehb.2016.03.004>.

Oishi, S., Kesebir, S. and Diener, E. (2011). Income Inequality and Happiness. *Psychological Science*, pp.1095–1100.

https://www.jstor.org/stable/pdf/41319994.pdf?refreqid=fastly-default%3A5261a9880bb867b198047b5726ce73ab&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1 (Hämtad 2024-05-08).

Ortiz-Ospina, E. and Roser, M. (2023). Happiness and Life Satisfaction. *Our World in Data*.
[online] År 2011, 2014-2022 Available at:

<https://ourworldindata.org/happiness-and-life-satisfaction#all-charts> (Hämtad 2024-04-08)

Policy för ekonomisk tillväxt. (2010). *Regeringen.se*

<https://www.regeringen.se/contentassets/f6ea33e50de74ecea48784a8f9bf595c/policy-for-ekonomisk-tillvaxt-i-svenskt-utvecklingssamarbete-2010-2014>.

Svenska Akademiens Ordböcker. (2015). Lycka. <https://svenska.se/tre/?sok=lycka&pz=1>
(Hämtad 2024-04-03).

The World Bank (2023). *GDP per capita (current US\$)*. World Development Indicators. År 2011, 2014-2022 [Dataset].

<https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>. (Hämtad 2024-04-14).

The World Bank (2023). *Gini index*. World Development Indicators. År 2011, 2014-2022 [Dataset]. <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>. (Hämtad 2024-04-14).

The World Bank (2023). *Life expectancy at birth, total (years)*. World Development Indicators. År 2011, 2014-2022 [Dataset].
<https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>. (Hämtad 2024-04-14).

The World Bank (2023). Unemployment, total (% of total labor force) (national estimate). World Development Indicators. År 2011, 2014-2022 [Dataset].
<https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>. (Hämtad 2024-04-14).

Torstensson, S. (2023). *Ginikoefficient - internationellt*. Ekonomifakta.
<https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Loner/Ginikoefficient---internationellt/>
(Hämtad 2024-05-08)

Veenhoven, R. (2008). Healthy happiness: effects of happiness on physical health and the consequences for preventive health care. *Journal of Happiness Studies*, pp.449–469.
<https://doi.org/10.1007/s10902-006-9042-1>.

Veenhoven, R. and Kalmijn, W. (2005). INEQUALITY-ADJUSTED HAPPINESS IN NATIONS: Egalitarianism and Utilitarianism Married in a New Index of Societal Performance. <https://pure.eur.nl/ws/portalfiles/portal/46673894/SOC-2005-007.pdf>

Veenhoven, R. and Vergunst, F. (2014). The Easterlin illusion: economic growth does go with greater happiness. *International Journal of Happiness and Development*, 1(4), p.311.
https://repub.eur.nl/pub/77722/Metis_207103.pdf

Wolfers, J., Sacks, D.W. and Stevenson, B. (2013). The New Stylized Facts About Income and Subjective Well-Being. *SSRN Electronic Journal*.
https://cama.crawford.anu.edu.au/sites/default/files/publication/cama_crawford_anu_edu_au/2021-05/03_wolfers_sacks_stevenson_2013.pdf

Öljemark, J. (2023). *Marginalnytta*. Ekonomifakta.
<https://www.ekonomifakta.se/Fakta/nationalekonomisk-teori/mikroekonomi/vad-ar-marginalnytta/> (Hämtad 2024-05-09)

Appendix

Lista över europeiska länder inkluderade i undersökningen

1: Albanien	20: Island	35: Rumänien
2: Armenien	22: Italien	36: Ryssland
4: Azerbajdzjan	23: Kosovo	42: Schweiz
5: Belarus	9: Kroatien	37: Serbien
6: Belgien	24: Lettland	38: Slovakien
7: Bosnien & Hercegovina	25: Litauen	39: Slovenien
8: Bulgarien	26: Luxemburg	40: Spanien
10: Cypern	27: Malta	45: Storbritannien
12: Danmark	28: Moldavien	41: Sverige
13: Estland	29: Montenegro	Tjeckien
14: Finland	30: Nederländerna	43: Turkiet
15: Frankrike	31: Nord Makedonien	17: Tyskland
16: Georgien	32: Norge	44: Ukraina
18: Grekland	33: Polen	19: Ungern
21: Irland	34: Portugal	3: Österrike